

Iedereen houdt van de krant

In het licht van het actuele debat over de persconcentratie in Vlaanderen is het misschien boeiend even naar de Franse pers te kijken.

1.

In tegenstelling tot wat buitenlanders vaak menen, leest de modale Fransman niét *Le Monde*, *Le Figaro*, *Libération* of *l'Humanité*. Hij leest — en koopt — regionale kranten, én *l'Équipe*. De absolute topper in het Franse perslandschap is *Ouest-France* (733.000 betaalde exemplaren), en ook *La Voix du Nord*, *Le Parisien*, *Sud-Ouest* en andere regionale kranten verdedigen zich meer dan behoorlijk. Vaak gaat dat met heel lokale edities. (De krant die hier om de hoek verkocht wordt, is niet dezelfde als degene die aan de overkant van de Deûle wordt geslijt.) Met regionale titels worden regionale persimperia opgebouwd, en dan weer ontmanteld. Vandaag is de Belgische familie Rossel (*Le Soir*) prominent aanwezig op de Noord-Franse krantenmarkt (*La Voix du Nord*, *Nord-Éclair*, *l'Union...*).

2.

Wist een prestigieuze, nationale krant als *Le Monde* tot 2002 nog gestaag te groeien (407.000 verkochte exemplaren in 2002, tegen slechts 182.000 in 1962 !), sindsdien gaat het bergaf (geen 300.000 meer vandaag). Ook voor *Libération* en *Le Figaro* was 2002 een keerpunt. *Libération* verloor sindsdien zelfs 40% van zijn klanten (er blijven er minder dan 100.000 over), *Le Figaro* maar 10% (er blijven er 330.000).

3.

2002 was de komst van de gratis-pers. Ook in Frankrijk heeft die grote gaten geslagen in het lezersbestand, vooral in steden en agglomeraties met metro's, bussen en trams (Parijs, Lyon, Marseille, Bordeaux, Nantes, Lille, Straatsburg, Toulouse, Montpellier, Nice) : elke dag 990.000 uitgedeelde exemplaren voor *20-Minutes*, 910.000 voor *Direct-Matin*, en 760.000 voor *Metronews*. (Hier dient opgemerkt dat deze kranten strikt genomen geen dag-bladen zijn. Verwacht geen gratis krant op zaterdag, of wanneer teveel potentiële lezers op vakantie zijn.)

4.

Sinds halverwege de jaren 90 zijn de kranten ook op het web actief, eerst gratis, dan meer en meer betalend. *LeMonde.fr* bestaat sinds 1995. Toen was al het gepubliceerde nog gratis, in 2002 kwamen er bijkomende functies en inhoud voor wie daarvoor betaalt, en sinds 2006 is er een volledig digitale editie.

Frankrijk telt ook één puur digitale krant, zonder reclame bovendien, maar mét abonnees : het in 2008 opgerichte *Mediapart*, met journalist Edwy Plenel als spilfiguur. Die krant speelde een belangrijke rol in enkele recente politieke affaires, die de heersende regeringen (eerst Fillon voor Sarkozy, nadien Airault voor Hollande) en hun respectieve ministers van financiën geen goed deden : de onthullingen omtrent Woerth (2010) en Cahuzac (2012). De krant gaat er, niet onterecht, prat op het meest onafhankelijke dagblad te zijn. (*Le Canard Enchaîné* is, even terecht, een *onafhankelijk* week-blad, ook zonder de minste reclame, maar enkel op papier verspreid.)

5.

Op jaarbasis besteedt de Franse staat een kleine 300 miljoen euro aan steun voor de geschreven pers, waarvan zo'n 175 miljoen ter compensatie van de voordelige posttarieven (de Staat betaalt *La Poste* om met verlies kranten te verdelen). Deze steun gaat naar de meest diverse dag-, week- en maandbladen. Niet alleen titels als *Le Monde* en *Le Figaro*, of regionale dagbladen als *La Dépêche du Midi* en *Le Dauphiné Libéré*, maar ook publicaties als *Modes et Travaux*, *Moto verte*, *60 millions de consommateurs*, *Le Chasseur français*, *Glamour*, enz. zitten daar bij.

6.

Die "bekommernis" van de overheid volstaat niet om kranten recht te houden. Van wie in Frankrijk een mooi fortuintje heeft bijeengeharkt, wordt blijkbaar verwacht dat hij ook een krantje in zijn boodschappenmandje dropt. Het weekblad *Challenges* publiceert elk jaar in juli de 500 grootste vermogens van het land (het grootste is dat van Bernard Arnault, 27 miljard euro, op zich al goed voor meer dan 0,2% van het totale vermogen van alle Fransen). Leg je die lijst naast een recent lijstje van het maandblad *Le Monde Diplomatique*, dan blijkt dat er van de twaalf grootste vermogens zes zijn die ook een nationaal opiniërend dag- of weekblad in hun portefeuille hebben. Wellicht niet geheel toevallig zijn dat (behalve Serge Dassault) vooral nieuwe rijken. Blijkbaar is zo'n krantentitel wel handig voor het prestige van de *Nouveau Riche*, en om deuren te openen waar die anders gesloten blijven. Een aantal van hun bedrijven leven overigens van overheidsopdrachten (Dassault) of -concessies (telecommunicatie). Sommige "grandes fortunes" zijn echter niet lang kranteneigenaar gebleven : vóór Patrick Drahi was Edouard de Rothschild (die je ook steevast in de top twintig van de grootste vermogens vindt) de belangrijkste aandeelhouder van *Libération*. Komt een Franse krant in problemen, dan zoekt iedereen (ook het beleid) wie er wat zakgeld heeft en graag een perspluim op zijn hoed steekt. Want geef toe : de Rothschild en *Libération*, het had wel wat!

7. De cijfers

1. Bernard Arnault : 27 miljard euro luxe (LVMH) eigenaar van het dagblad : Les Échos , 125.000 exemplaren staatssteun voor Les Échos : 4.040.000 euro / jaar
2. Liliane Bettencourt en familie : 26 miljard euro cosmetica (L'Oréal)
3. Gérard Mulliez en familie : 20 miljard euro distributie (Auchan)
4. Axel Dumas en familie : 17 miljard euro luxe (Hermes)

<p>5. Gérard et Alain Wertheimer : 14,5 miljard euro luxé (Chanel)</p>
<p>6. Serge Dassault : 13,5 miljard euro luchtvaartindustrie (Marcel Dassault Industries) ook senator en voormalig burgemeester van Corbeil-Essonnes eigenaar van het dagblad : Le Figaro, 330.000 exemplaren staatssteun voor Le Figaro : 16.180.000 euro / jaar</p>
<p>7. François Pinault : 13,5 miljard euro distributie en luxe (Le Printemps, La Redoute, diverse luxe-merken) eigenaar van het weekblad : Le Point, 400.000 exemplaren staatssteun voor Le Point : 4.660.000 euro / jaar</p>
<p>8. Vincent Bolloré : 10 miljard euro transport (oorspronkelijk papier, nadien plasticfolie) eigenaar van het gratis dagblad : Direct Matin</p>
<p>9. Xavier Niel : 8,5 miljard euro telecommunicatie eigenaar van het dagblad : Le Monde, 280.000 exemplaren staatssteun voor Le Monde : 16.150.000 euros / jaar tevens eigenaar van het weekblad : Le Nouvel Observateur, 500.000 ex. staatssteun voor Le Nouvel Observateur : 8.265.000 euros / jaar</p>
<p>10. Pierre Castel en familie : 7,5 miljard euro wijnen, bier</p>
<p>11. Emmanuel Besnier en familie : 6,5 miljard euro voedingsnijverheid (Lactalis: melk, kazen...)</p>
<p>12. Patrick Drahi : 6 miljard euro (een rijzende ster) telecommunicatie eigenaar van de krant : Libération, 95.000 exemplaren staatsteun voor Libération : 9.835.000 euro / jaar</p>

De zes eigenaars van de kranten *Le Figaro*, *Le Monde*, *Libération*, *Les Échos* en *Direct Matin*, en van de weekbladen *Le Nouvel Observateur* en *Le Point* zijn samen goed voor 0,7% van het Franse vermogen (dat 12900 miljard euro bedraagt). (Wat verder in het lijstje vind je ook Martin Bouygues, eigenaar van de krant *Metronews*, en van *TF1*...).

Trouwens, als je er rekening mee houdt dat twee derde van dat *patrimoine des ménages* uit huizen bestaat, die ze veelal zelf bewonen, dan zijn de zes kranteneigenaars goed voor ongeveer 2% van het *beschikbare* vermogen.